

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ב, 2022
מספר השאלון: 50381
נספחים: תמונות לשאלות 1-4

שימו לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

תולדות האומנות והבנתה

הוראות

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	-	התבוננות ביצירות אומנות	-	(14x2)	-	28	נקודות
פרק שני	-	נקודות מוצא	-	(18x3)	-	54	נקודות
פרק שלישי	-	אומנות בהקשרים שונים	-	(18x1)	-	18	נקודות
פרק רביעי	-	העמקה בתקופה או בנושא	-	(18x1)	-	18	נקודות
				-	-	100	סך הכול - נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות:

- מן הפרקים **השני והשלישי** יש לענות על שלוש שאלות סך הכול – מכל פרק על שאלה אחת לפחות.
- סך כל השאלות שעליהן יש לענות בבחינה זו הוא שש.
- אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.
- כדי לענות על שאלות 11 ו-12 על התלמידים לצרף למבחן שני תצלומי צבע של יצירותיהם.**

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – התבוננות ביצירות אומנות (28 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 1-4 (לכל שאלה – 14 נקודות).

1. התבוננו בציור שבנספח לשאלה 1:
כד הדמעות, אסתר שניידר, 2021 (תמונה 1).
א. תארו את הציור. הסבירו מהו סגנון הציור (דרך המבע: ריאליסטי, מופשט, סכמטי וכדומה). הדגימו את תשובתכם באמצעות אחד מן הדימויים המוצגים ביצירה ובאמצעות אופן הצגתו. (5 נקודות)
ב. תארו אילו רגשות הציור מעורר בכם. בתשובתכם התבססו על שניים מן האמצעים האומנותיים האלה: צבע, קומפוזיציה, יחסי דמות ורקע, דרך הנחת הצבע. (9 נקודות)
2. התבוננו בתצלום שבנספח לשאלה 2:
מרב מרודי, מתוך הסדרה: **חיות פלסטיק**, 2018 (תמונה 2).
א. בתצלום באים לידי ביטוי ניגודים רבים. בחרו בניגוד אחד והסבירו כיצד הוא בא לידי ביטוי בתצלום. (7 נקודות)
ב. הסבירו אילו תחושות התצלום מעורר בכם. התייחסו בתשובתכם לשניים מן האמצעים האומנותיים האלה: קומפוזיציה, תאורה, נקודת מבט. (7 נקודות)
3. התבוננו בתצלום המיצג שבנספח לשאלה 3:
מוחא כפיים, אייל אסולין, 2009 (תמונה 3).
א. בתצלום זה רואים את האומן פועל במיצג. הסבירו את הקשר בין שם המיצג ובין הפעולה של האומן בו. (7 נקודות)
ב. כיצד יחסי הגודל (הפרופורציה) בין האומן ובין האובייקטים במיצג תורמים להבנת היצירה? (7 נקודות)
4. התבוננו בתצלומים שבנספח לשאלה 4, שבהם נראה מבנה **תחנת הרכבת מרכז הסחר העולמי** בניו יורק, שתכנן האדריכל סנטיאגו קלטרורה, 2016 (תמונות 4, 5, 6).
מבנה זה הוקם לאחר שהמבנה המקורי של התחנה נהרס בפיגועי 11 בספטמבר 2001 (אירוע שבו מחבלים חטפו מטוסים, התנגשו במגדלי התאומים וגרמו לקריסתם).
א. תארו את המבנה. בתשובתכם התייחסו לשניים מן האמצעים האומנותיים האלה: צבע, סימטריה/אסימטריה, מקצב. (7 נקודות)
ב. מדוע לדעתכם תכנן האדריכל צורה ייחודית זו למבנה? בססו את תשובתכם על האמצעים האומנותיים שתארתם בסעיף א. (7 נקודות)

פרק שני – נקודות מוצא

שימו לב: • מן הפרקים השני והשלישי יש לענות על שלוש שאלות סך הכול – מכל פרק על שאלה אחת לפחות (לכל שאלה – 18 נקודות; סך הכול – 54 נקודות).
• אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

5. האומנות כאוטוביוגרפיה

- א.** בחרו ביצירה שבה האומן חושף תקופה או חוויה בחייו. ציינו את שם האומן ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. הסבירו לאיזו תקופה או חוויה בחייו של האומן היצירה מתייחסת. (7 נקודות)
- ב.** הסבירו כיצד האומן מבטא את סיפור חייו ורגשותיו. בתשובתכם התבססו על שני אמצעים אומנותיים. (11 נקודות)

6. אומנות אורבנית

- א.** בחרו ביצירה המוצבת במרחב הציבורי. ציינו את שם האומן, את שם היצירה, ואת המקום שבו היא מוצבת, ותארו אותה בקצרה. בתיאורכם התייחסו לנושא היצירה. (9 נקודות)
- ב.** הסבירו איזו משמעות היצירה מעניקה לסביבה שבה היא ממוקמת, או איזו משמעות סביבה זו מעניקה ליצירה. (9 נקודות)

7. התגייסות למען מחאה

- א.** בחרו ביצירה העוסקת במחאה. ציינו את שם האומן ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. ציינו מהי המחאה שבאה לידי ביטוי ביצירה. (8 נקודות)
- ב.** הסבירו כיצד המחאה שציינתם בסעיף א באה לידי ביטוי ביצירה. בתשובתכם התייחסו לשני אמצעים אומנותיים. (10 נקודות)

8. אומנות בעידן תקשורת המונים: שכפול, העתקה, שעתוק, יצירה דיגיטלית

- א.** בחרו ביצירה העוסקת בשכפול, בהעתקה או בשעתוק. ציינו את שם האומן ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. (7 נקודות)
- ב.** הסבירו מהו הרעיון שרצה האומן להביע ביצירה זו, וכיצד פעולת השכפול, ההעתקה או השעתוק משרתת רעיון זה. התבססו בתשובתכם על אמצעי אומנותי אחד. (11 נקודות)

פרק שלישי – אומנות בהקשרים שונים

שימו לב: • מן הפרקים השני והשלישי יש לענות על שלוש שאלות סך הכול – מכל פרק על שאלה אחת לפחות (לכל שאלה – 18 נקודות; סך הכול – 54 נקודות).
• אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

9. במאמרו "אוצרות היא קיר ותשוקה", גדעון עפרת מציין סוגי אוצרות שונים.
- א. ציינו שלושה סוגי אוצרות על פי מאמרו של גדעון עפרת. (7 נקודות)
- ב. בחרו באחד מסוגי האוצרות שצינתם בסעיף א, והסבירו אותו על פי המאמר. (11 נקודות)
10. א. בחרו בתערוכה שביקרתם בה (פיזית או וירטואלית) במסגרת לימודי האומנות. ציינו את שם התערוכה, את נושא התערוכה והיכן הוצגה. תארו בקצרה את החלל שבו הוצגה התערוכה. (7 נקודות)
- ב. בחרו בשתי יצירות מן התערוכה שעוררו בכם עניין. תארו אותן בקצרה והסבירו מדוע הן עוררו בכם עניין. ציינו היכן הן מוקמו בחלל, והסבירו את ההשפעה שיש למיקומן על בחירתכם. (11 נקודות)
11. א. אם בחרתם לענות על שאלה זו, עליכם לצרף תצלום של היצירה שיצרתם בשיעורי האומנות. בסדנת האומנות יצרתם את העבודה "דיאלוג עם אומן". ציינו את שם האומן שבחרתם ושלוש יצירות של האומן שאהובות עליכם במיוחד, ותארו אותן בקצרה. (9 נקודות)
- ב. ציינו את הנושא של יצירתכם. הסבירו את הדיאלוג בין יצירתכם ובין יצירת האומן. בתשובתכם התייחסו לנושאים האלה: נושא, חומרים, אמצעים אומנותיים. (9 נקודות)
12. א. אם בחרתם לענות על שאלה זו, עליכם לצרף תצלום של התערוכה שאצרתם (מקט/תערוכה בחלל אמיתי/חלל וירטואלי) בשיעורי האומנות. במסגרת לימודי האומנות אצרתם תערוכה. ציינו את נושא התערוכה, את שמה וחמש יצירות שהוצגו בה (לכל יצירה – ציינו את שם האומן ואת שם היצירה). תארו את התערוכה שאצרתם. תארו את החלל שבחרתם להציג בו את התערוכה. הסבירו את היחסים בין היצירות ובין החלל שבחרתם. (9 נקודות)
- ב. הסבירו מה היו מקורות ההשראה והשיקולים שלכם בתכנון התערוכה. כתבו כיצד הם באים לידי ביטוי בעבודת האוצרות של התערוכה. (9 נקודות)

פרק רביעי – העמקה בתקופה או בנושא (18 נקודות)

בפרק זה חמישה נושאים:

א. אומנות קלאסית ב. אומנות הרנסנס ג. אומנות הבארוק ד. אומנות יהודית – תרבות חזותית ה. אומנות האסלאם
עליכם לבחור בנושא שלמדתם עליו בהעמקה, ולענות על אחת מן השאלות בנושא זה.

א. אומנות קלאסית – יוון ורומא בעת העתיקה

אם בחרתם בנושא זה, ענו על אחת מן השאלות 13–15 (18 נקודות).

שימו לב: אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

13. א. בחרו בשני פסלים, כל אחד מתקופה אחרת בעת העתיקה: התקופה הארכאית, הקלאסית, ההלניסטית או הרומית.
ציינו את שמו של כל אחד מן הפסלים, ותארו אותו. (6 נקודות)
- ב. הציגו שלושה מאפיינים של תפיסת דמות האדם בכל אחד מן הפסלים שבחרתם. הסבירו את ההבדל בתפיסת דמות האדם בין התקופות שהצגתם. (12 נקודות)
14. א. הסבירו את המושג "הרמוניה" בהקשר של אומנות בתקופה הקלאסית. (6 נקודות)
- ב. בחרו ביצירה אחת מן התקופה הקלאסית. ציינו את שם היצירה ואת שם האומן (אם ידוע). תארו את היצירה, והסבירו כיצד ההרמוניה באה לידי ביטוי ביצירה. (12 נקודות)
15. א. בחרו במבנה אדריכלי מודרני או פוסט־מודרני או עכשווי המצטט אלמנטים ארכיטקטוניים שמקורם בתקופה הקלאסית או מבוסס עליהם. תארו בקצרה את המבנה וציינו מה תפקידו. (8 נקודות)
- ב. הסבירו מהו האלמנט הארכיטקטוני הקלאסי המשולב במבנה שבחרתם. כתבו מה היה תפקידו המקורי, ומה תפקידו במבנה המודרני או הפוסט־מודרני או העכשווי שבחרתם. (10 נקודות)

ב. אומנות הרנסנס

אם בחרתם בנושא זה, ענו על אחת מן השאלות 16–18 (18 נקודות).

שימו לב: אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

16. **א.** הסבירו את המושג "איש אשכולות". ציינו שם של אומן שנחשב לאיש אשכולות. הסבירו מדוע אומן זה נחשב לכזה. (6 נקודות)
- ב.** הציגו שתי יצירות של האומן שציינתם, שיש בהן ביטוי להיותו איש אשכולות. ציינו את שמות היצירות, ותארו אותן בקצרה. הסבירו כיצד היותו של האומן "איש אשכולות" בא לידי ביטוי ביצירות אלה. (12 נקודות)
17. **א.** בחרו בציור אחד ובפסל אחד מתקופת הרנסנס. ציינו את שם הציור, את שם הפסל ואת שם האומן שיצר כל אחד מהם, ותארו את היצירות בקצרה. (6 נקודות)
- ב.** הציגו שניים מעקרונות הרנסנס. הסבירו כיצד הם מבטאים את רוח התקופה, וכיצד הם באים לידי ביטוי בכל אחד מן היצירות שבחרתם בסעיף א. (12 נקודות)
18. **א.** בחרו במבנה אדריכלי מודרני או פוסט־מודרני או עכשווי המצטט אלמנטים ארכיטקטוניים שמקורם ברנסנס או מבוסס עליהם. תארו בקצרה את המבנה, וציינו מה תפקידו. (8 נקודות)
- ב.** הסבירו מהו האלמנט הארכיטקטוני הרנסנסי המשולב במבנה שבחרתם. כתבו מה היה תפקידו המקורי ומה תפקידו במבנה המודרני או הפוסט־מודרני או העכשווי שבחרתם. (10 נקודות)

ג. אומנות הבארוק

אם בחרתם בנושא זה, ענו על אחת מן השאלות 19 – 21 (18 נקודות).

שימו לב: אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

19. **א.** מהי משמעות המונח "בארוק"? מדוע נבחר מונח זה כדי לתאר את האומנות של התקופה? (6 נקודות)
- ב.** בחרו ביצירה מתקופת הבארוק. ציינו את שם האומן ושם היצירה, ותארו אותה בקצרה. כיצד משמעות המונח "בארוק" באה לידי ביטוי ביצירה? בססו את תשובתכם באמצעות שני מאפיינים של התקופה. (12 נקודות)
20. השימוש במחוות גוף שמביעות רגש מאפיין את תקופת הבארוק.
- א.** בחרו ציור אחד ופסל אחד המתאימים לדעתכם לאמירה זו. ציינו את שם הציור, את שם הפסל ואת שם האומן שיצר כל אחד מהם, ותארו את היצירות בקצרה. (6 נקודות)
- ב.** הסבירו באמצעות שני אמצעים אומנותיים כיצד השימוש במחוות גוף המביעות רגש בא לידי ביטוי בכל אחת מן היצירות שבחרתם בסעיף א. התייחסו בתשובתכם גם לנושא היצירה. (12 נקודות)
21. **א.** בחרו במבנה אדריכלי מודרני או פוסט־מודרני או עכשווי המצטט אלמנטים ארכיטקטוניים שמקורם בבארוק או מבוסס עליהם. תארו בקצרה את המבנה וציינו מה תפקידו. (8 נקודות)
- ב.** הסבירו מהו האלמנט הארכיטקטוני הבארוקי המשולב במבנה שבחרתם. ציינו מה היה תפקידו המקורי ומה תפקידו במבנה המודרני או הפוסט־מודרני או העכשווי שבחרתם. (10 נקודות)

ד. אומנות יהודית – תרבות חזותית

אם בחרתם בנושא זה, ענו על אחת מן השאלות 22–24 (18 נקודות).

שימו לב: אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

22. נושא התפילה בא לידי ביטוי ביצירות רבות.

- א.** בחרו ביצירה העוסקת בנושא התפילה. ציינו את שם האומן ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. הסבירו כיצד לדעתכם נושא התפילה בא לידי ביטוי ביצירה שבחרתם. בססו את תשובתכם על שני אמצעים אומנותיים. (10 נקודות)
- ב.** בחרו ביצירה העוסקת בתפילה מנקודת מבט שונה מזו שהצגתם בסעיף א (נקודת מבט אישית, מהרהרת, מתריסה וכדומה). ציינו את שם האומן ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. הסבירו כיצד לדעתכם באה לידי ביטוי נקודת המבט השונה. (8 נקודות)

23. א. הסבירו את המושג "איור". ציינו שני תפקידים של האיור באומנות היהודית. (6 נקודות)

- ב.** בחרו בשתי יצירות שיש ביניהן הבדל בתפקיד האיור. ציינו את שמות האומנים (אם ידוע) ואת שמות היצירות, ותארו אותן בקצרה. ציינו נקודת דמיון אחת והבדל אחד בין שני האיורים. (12 נקודות)

24. א. בחרו בשני בתי כנסת: אחד עתיק ואחד מן התקופה המודרנית או הפוסט־מודרנית או העכשווית. תארו כל אחד מן המבנים, וציינו היכן הוא ממוקם. (8 נקודות)

- ב.** הסבירו כיצד התפיסה היהודית באה לידי ביטוי בכל אחד מן המבנים. ציינו נקודת דמיון אחת והבדל אחד בין שני המבנים. (10 נקודות)

ה. אומנות האסלאם

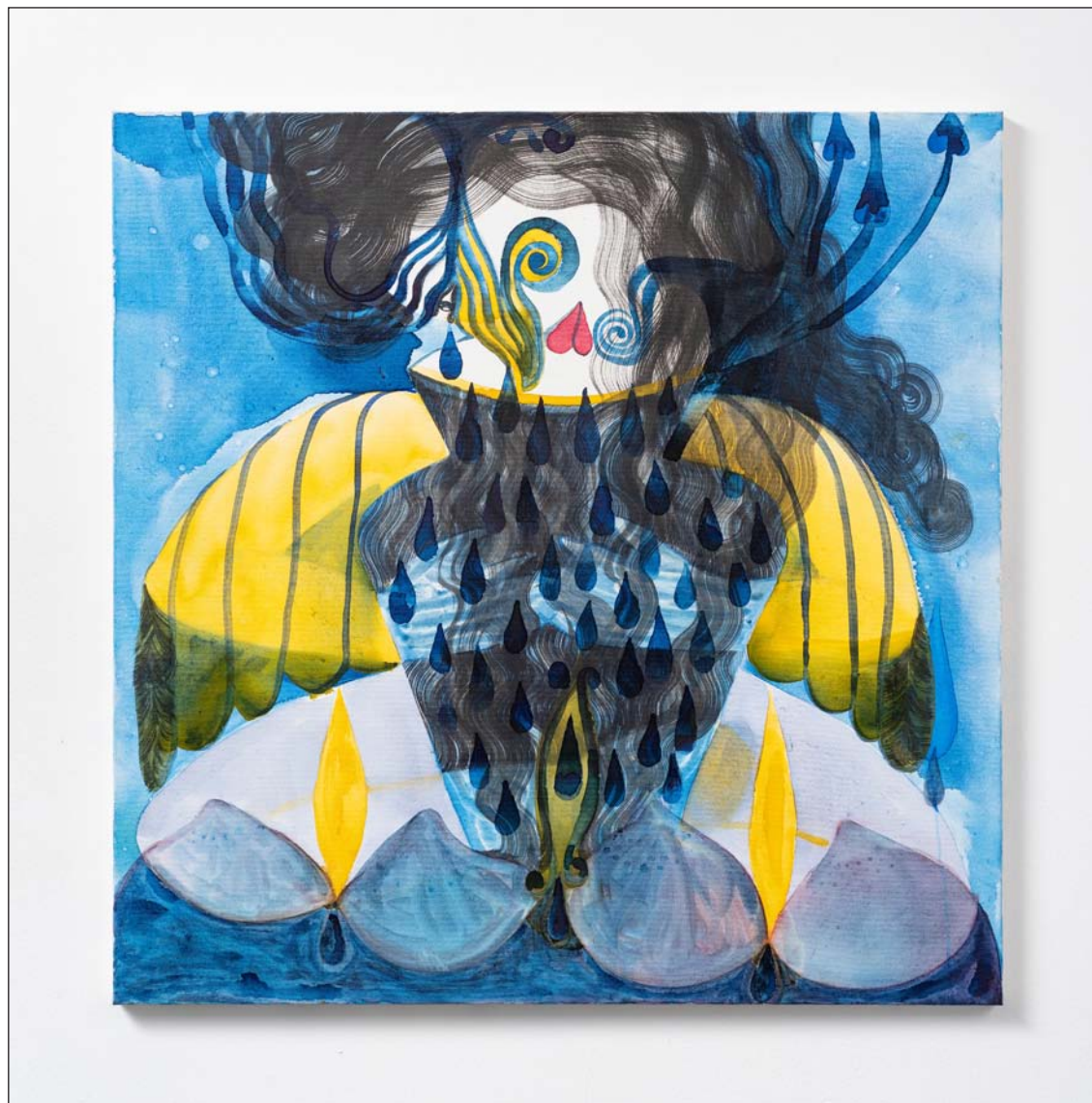
אם בחרתם בנושא זה, ענו על אחת מן השאלות 25–27 (18 נקודות).

שימו לב: אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

25. **א.** תארו מהו "מחראב", והסבירו מה הם מקורותיו הצורניים. (9 נקודות)
- ב.** ציינו והסבירו מהו התפקיד העיקרי של המחראב במבנה המסגד. (9 נקודות)
26. **א.** "התפיסה הטקסטילית" היא מונח שהגתה חוקרת תולדות האומנות ליסה גולומבק במחקר שלה משנת 2007. הסבירו את המונח. הסבירו נגד איזו תפיסה אוריינטליסטית הוא יוצא. (9 נקודות)
- ב.** בחרו במבנה או בחפץ שהתפיסה הטקסטילית באה לידי ביטוי בעיצובו. תארו את המבנה או את החפץ שבחרתם, והסבירו כיצד התפיסה הטקסטילית באה לידי ביטוי בעיצובו. (9 נקודות)
27. **א.** בחרו במבנה אדריכלי מודרני **או** פוסט-מודרני **או** עכשווי המצטט אלמנטים ארכיטקטוניים שמקורם בארכיטקטורה האסלאמית המסורתית או מבוסס עליהם. תארו בקצרה את המבנה, וציינו מה תפקידו. (8 נקודות)
- ב.** הסבירו מהו האלמנט הארכיטקטוני האסלאמי המסורתי במבנה זה. ציינו מה היה תפקידו המקורי, ומה תפקידו במבנה המודרני **או** הפוסט-מודרני **או** העכשווי שבחרתם. (10 נקודות)

בהצלחה!

נספח לשאלה 1

תמונה 1 – אסתר שניידר, כד הדמעות. דיו וצבעי מים על קנווס, 90*90 ס"מ, 2021. (כל הזכויות שמורות לאסתר שניידר)

נספח לשאלה 2

תמונה 2 – מרב מרודי, מתוך הסדרה חיות פלסטיק, צילום דיגיטלי, 2018. (כל הזכויות שמורות למרב מרודי)

נספח לשאלה 3

תמונה 3 – אייל אסולין, מוחא כפיים. מותכת, זפת, קפיצים, קלקר, צבע תעשייתי, 180*120*350 ס"מ, 2009.
(כל הזכויות שמורות לאייל אסולין)

נספח לשאלה 4

תמונה 4 – תחנת הרכבת מרכז הסחר העולמי, ניו יורק, 2016, אדריכל: סנטיאגו קלטרורה.

תמונה 6 – תחנת הרכבת מרכז הסחר העולמי, ניו יורק, 2016 – מבט מבפנים.

תמונה 5 – תחנת הרכבת מרכז הסחר העולמי, ניו יורק, 2016 – פרט מבחוץ.